
REPRESENTANTSKAPSAK 18/23

FEMÅRSPLAN, ANTIKVARISK BYGNINGSVEDLIKEHOLD

Går til

Representantskapets medlemmer

Representantskapsmøte

5. desember 2023

Saksbehandler

John Olsen. Innspill fra relevante avd. ledere og håndverkerne som arbeider med antikvarisk vedlikehold.

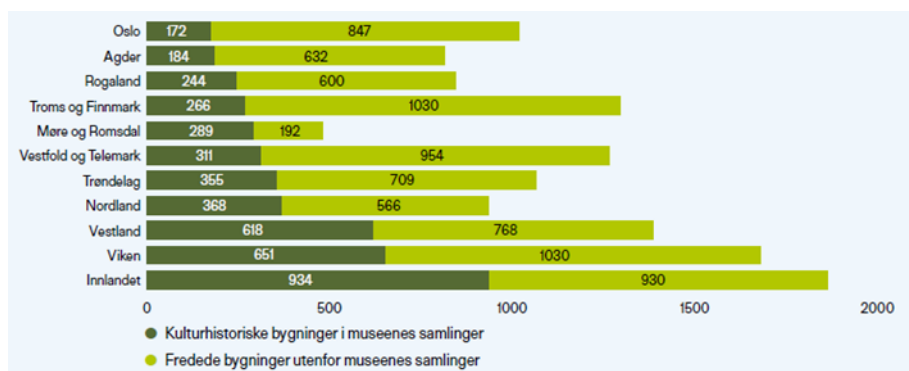
Vedlegg

Femårsplan istandsetting av antikvariske bygningsmasse i Vest-Agder-museet

Saksfremlegg

Bygningsvern i Agder, vs. nasjonalt

Agder er blant fylkene i landet med færrest bygg på museum – og også blant fylkene med færrest fredede bygg samlet sett. Ser en antall bygg på museum – og antall fredede bygg i privat/offentlig eie i sammenheng, er det kun Møre og Romsdal som har færre. Dette betyr at det er særlig viktig å ta vare på de byggene som er kommet på museum, eller tatt ut til bevaring. Mange av byggene Vest-Agder-museet forvalter er også innenfor kategorier hvor det er relativt sett få bygg også nasjonalt, f.eks. knyttet til industri, samferdsel og militærhistorie.

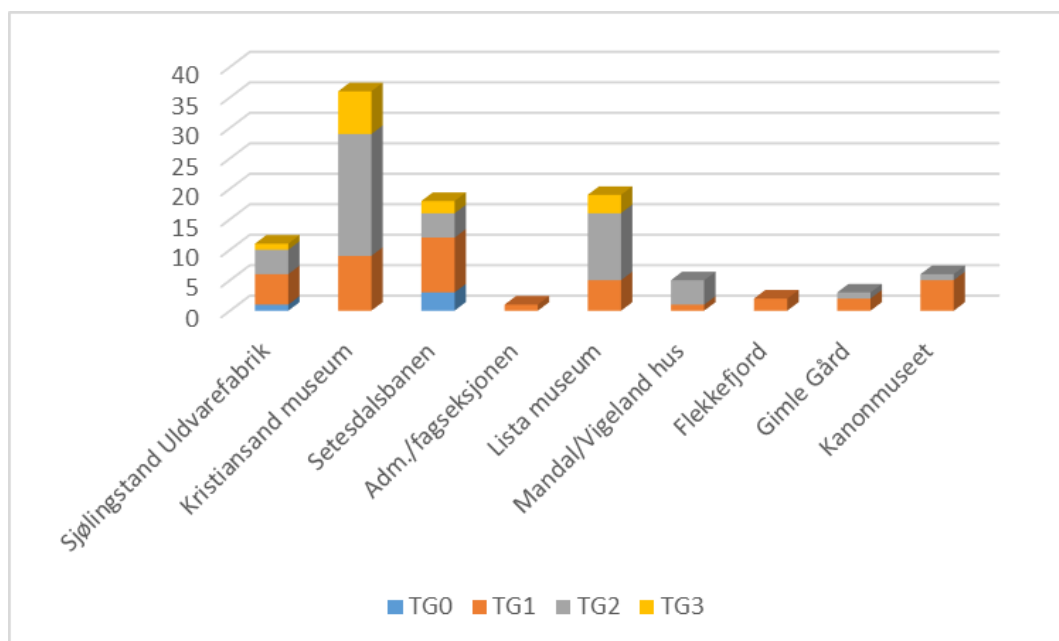

Figur 1: Fra "Museenes kulturhistoriske bygningssamlinger", Kulturrådet 2020.

Status bygningsvern i Vest-Agder-museet

Vest-Agder-museet forvalter 130 bygninger. 104 av disse er antikvariske bygg, dvs. at de enten er fredet, regulert til bevaring eller bevart ut fra byggenes egenverdi/formidlingsverdi. Ca. 40 av byggene er enten fredet eller under fredning. Totalt utgjør museets bygningsmasse ca. 25 300 m². Størrelsesmessig spenner byggene fra telefonkiosker på 1 m² til Spinneribygningen på Sjølingstad og Andorsengården i Mandal på henholdsvis 2 250 m² og 2 850 m².

I 2019 ba Kulturdepartementet museene om å foreta en kartlegging av all antikvarisk bygningsmasse (<https://www.kulturradet.no/vis-publikasjon/-/museene-kulturhistoriske-bygningssamlinger>). Dette som grunnlag for museumsmeldingen som kom i 2021. Aust-Agder museum og arkiv og Vest-Agder-museet samarbeidet for å få en lik vurdering av museumsbyggenes tilstand i det kommende Agder fylke. Behovet for istandsetting ble kategorisert fra TG0 til TG3, hvor TG0 er «nytt bygg», mens TG3 er bygg med store skade og stort istandsettingsbehov, gjerne lekkasje i tak, svikt i bærende konstruksjoner osv.

Figur 2: Museets antikvariske bygningsmasse fordelt på avdeling og tilstandsgrad.

Vest-Agder-museet har prioritert å sette i stand byggene med dårligst tilstand (TG3) og som samtidig har størst antikvarisk verdi og/eller størst formidlingsverdi. Personalressursene til istandsetting er imidlertid så små, særlig på Kristiansand museum, at en ikke både klarer å gjennomføre større istandsettingsprosjekter, samtidig som en driver løpende vedlikehold. Pr. i dag har fokus vært på å sikre og istandsette de byggene som trenger det mest, men dette innebærer at det ikke har vært kapasitet til å drive løpende vedlikehold i tillegg.

I forbindelse med arbeidet med museumsmeldingen, hyret Kulturdepartementet/ Kulturrådet inn HRP til å både kalkulere kostnader til istandsetting, men også å lage nøkkeltall på kostnader og personalressurser for å sikre forsvarlig vedlikehold. HRP har brukt erfaringstall fra ulike museer, bl.a. Norsk folkemuseum. Når det gjelder rent vedlikehold (ikke istandsetting) har HRP beregnet en gjennomsnittlig årlig kostnad på kr 600kr/m² inkludert lønn (for VAM vil dette utgjøre ca. 15 millioner

kroner), eller ca. 20 bygninger pr. håndverker. Ved Kristiansand museum er det en håndverker pr. 40 bygg. Denne skal både drive vedlikehold og følge opp istandsettingsprosjekter. Samlet sett klarer museet å sette av ca. kr. 5 millioner inkl. lønn.

Til å følge opp vedlikehold og istandsetting har museet følgende ressurser:

- Lista museum: Ett årsverk fordelt på antikvariske vedlikehold og vaktmesteroppgaver.
- Sjølingstad Uldvarefabrik: Ett årsverk knyttet til antikvarisk vedlikehold, finansiert gjennom tilskudd til Teknisk-industrielle anlegg.
- Kristiansand museum: Ett årsverk knyttet til antikvarisk istandsetting/vedlikehold – og noe formidling.
- Gimle Gård: Ett årsverk fordelt på antikvarisk vedlikehold og vaktmesteroppgaver.

I forbindelse med gjennomføringen av forvaltningsrevisjon og selskapskontroll (på oppdrag fra Agder fylkeskommune, Kristiansand og Vennesla kommuner)

kommenterer Agder kommunerevisjon bl.a.:

Styret er tydelig på at selskapet med dagens ressurser ikke har tilstrekkelige midler til bevaring og vedlikehold av museumsbyggene. Kulturrådets rapport om museenes kulturhistoriske bygningssamlinger, hvor et av hovedfunnene er at over halvparten av de innrapporterte bygninger på nasjonalt plan har restaureringsbehov, støtter styrets vurdering av status for museumsbyggene. Etter revisjonens vurdering har styret vært tydelig til eierne på manglende midler til vedlikehold. Selskapet har i sak til styret i 2021 estimert at de trenger årlig ca. 15 mill. kroner til vedlikehold for å unngå nytt forfall. Dette er høyere enn hva selskapet har tilgjengelig til vedlikehold ut fra dagens budsjetttramme. Det er i styresak 19/21 ikke gitt et anslag på hva kostnaden

vil være for å løfte alle museets bygg til TG1 (behov for løpende vedlikehold). Selskapets anslag for å få alle bygg opp på et normalt vedlikeholds nivå (dvs. istandsetting) er på mellom 50 og 60 mill. kroner. Museet har i kontrollperioden hatt et akkumulert netto driftsresultat på 24,4 mill. kroner. Dette er mindre enn det estimerte behovet på 50-60 mill. kroner. Utfordringen vil etter revisjonens oppfatning være om museet gis tilstrekkelige midler og/eller generer tilstrekkelige egeninntekter for å bevare og vedlikeholde de kulturhistoriske verdiene for fremtidens generasjoner.

Revisjonen anbefaler bl.a.:

- *Revisjonen anbefaler selskapet å ha fokus på planmessig vedlikehold.*
- *Revisjonen anbefaler at museets planer og prioriteringer for vedlikehold av bygg/kulturhistoriske verdier vedtas av styret.*

Med dette som bakgrunn vedtok styret å behandle femårsplan for bygningsvern i forbindelse med årlig budsjett og handlingsplan. Styret legger planen frem for representantskapet til orientering.

Vedlagte oversikt redegjør for planer for istandsetting av den antikvariske bygningsmassen de neste fem år. Den behandler ikke løpende vedlikehold eller forhold knyttet til «ikke antikvariske bygg».

Avdelingene uten antikvariske bygg (Tingvatn, Museumshavna) og avdelinger hvor andre både har vedlikeholdsansvar og ansvar for å følge dette opp (Hestmanden og Kanonmuseet) er ikke omtalt i oversikten.

Ved Setesdalsbanen har det vært gjennomført flere store istandsettingsprosjekter de siste årene. Ved siden av løpende vedlikehold er det nå istandsetting av rullende

materiell som har fokus.

Planen er utarbeidet i samråd med avdelingene og håndverkerne der.

Økonomisk er lagt til grunn samme tilskuddsnivå som i dag (inkludert ekstra tilskudd fra Agder fylkeskommune), samt forventede muligheter for ekstra tilskudd fra stiftelser og fond.

Styret i Vest-Agder-museet behandlet femårsplanen for antikvarisk bygningsvedlikehold i styresak 45/23 i styremøte 2. november 2023, med følgende vedtak:

1. Styret vedtar femårsplan for istandsetting av den antikvariske bygningsmassen.
2. Styret ber direktøren legge frem en sak om antikvarisk vedlikehold for representantskapet.
3. Styret innstiller til representantskapet å ta saken til orientering.

Forslag til vedtak i representantskapet:

Representantskapet tar saken til orientering.

Vest-Agder-museet IKS